

JUSTITSMINISTERIET

Dato: 12. september 2024
Kontor: Nordatlantkontoret
Sagsbeh: Rune Kistrup
Sagsnr.: 2023-03789
Dok.: 3431034

KOMMENTERET OVERSIGT

over

høringssvar om forslag til lov om ændring af retsplejelov for Grønland (Aktindsigt, kriminalprocessuelle tvangsindgreb, anonyme vidner, digital og forenklet digital forkyndelse og politiets anvendelse af agenter som led i efterforskningen af lovovertrædelser m.v.)

Indholdsfortegnelse

1. Høringen.....	2
1.1. Høringsperiode	2
1.2. Hørte myndigheder og organisationer m.v.	2
2. Høringssvarene.....	5
2.1. Generelle bemærkninger til lovforslaget	5
2.2. Bemærkninger til de enkelte punkter i lovforslaget	5
2.2.1. Aktindsigt.....	5
2.2.2. Behandling af personoplysninger i forbindelse med politiets overtagelse af tv-overvågning	6
2.2.3. Digital forkyndelse og forenklet digital forkyndelse	7
2.2.4. Politiets anvendelse af agenter som led i efterforskningen	8
3. Lovforslaget i forhold til lovudkastet.....	10

1. Høringen

1.1. Høringsperiode

Det bemærkes indledningsvist, at der er tale om et lovforslag, som oprindeligt har været sendt i offentlig høring som to separate lovforslag.

Et udkast til forslag til lov om ændring af retsplejelov for Grønland og forvaltningsloven (Aktindsigt, kriminalprocessuelle tvangsindgreb, anonyme vidner og digital og forenklet digital forkyndelse) har i perioden fra den 14. december 2023 til den 18. januar 2024 (36 dage) været sendt i høring hos en række myndigheder, organisationer m.v.

Udkastet til lovforslag blev den 14. december 2023 endvidere sendt til Folketingets Grønlandsudvalg og Folketingets Retsudvalg til orientering.

Herudover blev udkastet til lovforslag offentliggjort på Høringsportalen den 14. december 2023.

Et udkast til forslag til lov om ændring af retsplejelov for Grønland (Politiets anvendelse af agenter som led i efterforskningen af lovovertrædelser) har i perioden fra den 16. maj 2023 til den 13. juni 2023 (29 dage) været sendt i høring hos en række myndigheder og organisationer m.v.

Udkastet til lovforslag blev den 24. maj 2023 endvidere sendt til Folketingets Grønlandsudvalg og Folketingets Retsudvalg til orientering.

Herudover blev udkastet til lovforslag offentliggjort på Høringsportalen den 24. maj 2023.

1.2. Hørte myndigheder og organisationer m.v.

Nedenfor følger en samlet alfabetisk oversigt over hørte myndigheder og organisationer m.v., i forbindelse med henholdsvis forslag til lov om ændring af retsplejelov for Grønland og forvaltningsloven (Aktindsigt, kriminalprocessuelle tvangsindgreb, anonyme vidner og digital og forenklet digital forkyndelse) og forslag til lov om ændring af retsplejelov for Grønland (Politiets anvendelse af agenter som led i efterforskningen af lovovertrædelser m.v.).

Ud for hver høringspart er det ved afkrydsning angivet, om der er modtaget hørings svar, og om høringsparten i givet fald har haft bemærkninger til udkastene til lovforslag.

Oversigten omfatter herudover interessenter, som ikke er blandt de hørte myndigheder, organisationer m.v., men på egen foranledning har sendt bemærkninger til udkastet til lovforslag. Sådanne interessenter er i oversigten markeret med *.

Høringspart	Hørings svar modtaget	Bemærkninger	Ingen bemærkninger	Ønsker ikke at afgive hørings svar
Advokatrådet				
Advokatsamfundet				
Amnesty International				
Avannaata Kommunia	X		X	
Danske Advokater				
Dansk IT				
Datatilsynet	X	X		
Den Danske Dommerforening	X	X ¹		
Departementet for Boliger og Infrastruktur*	X		X	
Det Kriminalpræventive Råd	X	X		
Den Uafhængige Politiklagemyndighed	X		X	
Dommerfuldmægtigforeningen				

¹ Der er alene givet bemærkninger til høringen om lovforslaget til lov om ændring af retsplejelov for Grønland og forvaltningsloven (Aktindsigt, kriminalprocessuelle tvangsindgreb, anonyme vidner og digital og forenklet digital forkyndelse).

Domstolsstyrelsen	X	X ²		
Forsvarerforeningen i Grønland				
Foreningen af Advokater og Advokatfuldmægtige				
Foreningen af Offentlige Anklagere				
Foreningen af Offentlige Anklagere i Grønland				
Foreningen af Statsadvokater				
Fængselforbundet				
Grønlandske Advokater				
Grønlands Landsret	X	X		
Grønlands Politiforening				
Grønlands Råd for Menneskerettigheder				
Institut for Menneskerettigheder				
Justitia				
Kommune Qeqertalik				
Kommuneqarfik Sermersooq	X		X	
Kommune Kujalleq				
Kredsdommerforeningen				
Kriminalpolitisk Forening (KRIM)				
Kriminalforsorgsforeningen				

² Der er alene givet bemærkninger til høringen om lovforslaget til lov om ændring af retsplejelov for Grønland og forvaltningsloven (Aktindsigt, kriminalprocessuelle tvangsindgreb, anonyme vidner og digital og forenklet digital forkyndelse).

Landsforeningen af Forsvarsadvokater				
Landsforsvareren for Grønland	X		X	
Nunatsinni Advokatit				
PiSiu (Det Grønlandske Kriminalpræventive Råd)	X		X	
Politiforbundet i Danmark	X		X	
Retspolitisk Forening	X	X		
Retten i Grønland	X	X		
Rigsadvokaten	X		X	
Rigspolitiet	X		X	
Østre Landsret	X			X
Vestre Landsret	X			X
Qeqqata Kommunia				

2. Høringssvarene

2.1. Generelle bemærkninger til lovforslaget

Datatilsynet henviser til det høringssvar, som tilsynet afgav den 18. januar 2019 i forbindelse med den offentlige høring over lov nr. 803 af 9. juni 2020 om ændring af retsplejeloven (Politiets overtagelse af tv-overvågning).

Justitsministeriet skal hertil bemærke, at Datatilsynets høringssvar af 18. januar 2019 indgik ved udformningen af lov nr. 803 af 9. juni 2020 om ændring af retsplejeloven (Politiets overtagelse af tv-overvågning). Justitsministeriet har knyttet en kommentar til Datatilsynets høringssvar af 18. januar 2019 nedenfor under pkt. 2.9.2.

2.2. Bemærkninger til de enkelte punkter i lovforslaget

2.2.1. Aktindsigt

Retten i Grønland bemærker, at implementeringen af forslaget til kapitel 7 a om aktindsigt vil kræve midler til undervisning af personale ved kredsretterne i brugen af de nye bestemmelser om aktindsigt, der er langt mere omfattende end de gældende regler, og at Retten i Grønland derfor ikke er enig i, at merudgifterne kan afholdes inden for de eksisterende bevillingsmæssige rammer. Retten i Grønland bemærker endvidere, at bestemmelserne om forsvarerens ret til aktindsigt og de nye muligheder for, at en sigtet, der møder uden forsvarer, kan gøre sig bekendt med retsbøger og politiets materiale, skønnes hensigtsmæssige.

Domstolsstyrelsen bemærker i relation til Retten i Grønlands høringssvar, at de foreslåede lovændringer vil medføre merudgifter for domstolene i Grønland på 0,1 mio. kr. i år ét efter lovens ikrafttrædelse. Domstolsstyrelsen bemærker endvidere, at det efter omstændighederne vurderes, at merudgifterne kan afholdes inden for domstolenes økonomiske ramme, samt at beregningerne er behæftet med usikkerhed.

Justitsministeriet har noteret sig høringssvaret fra Domstolsstyrelsen og kan henholde sig hertil.

2.2.2. Behandling af personoplysninger i forbindelse med politiets overtagelse af tv-overvågning

Datatilsynet opfordrer i tilsynets høringssvar af 18. januar 2019 til, at der i bemærkningerne til det danske lovforslags § 1, nr. 2 (nærværende lovforslags § 1, nr. 28), angives en nærmere bestemt frist for sletning af optagelse i den situation, hvor der ikke rejses sigtelse mod nogen for den lovovertrædelse, der dannede grundlag for tv-overvågningen. Datatilsynet opfordrer desuden til, at det i bemærkningerne tydeliggøres, at optagelser, der ikke er af efterforskningsmæssig betydning, bør slettes løbende – og inden for en nærmere angivet frist – for at undgå ophobning af overskudsinformation.

Justitsministeriet bemærker hertil, at politiets behandling af personoplysninger til retshåndhævelsesformål er reguleret i lov om retshåndhævende myndigheders behandling af personoplysninger (retshåndhævelsesloven), som er sat i kraft for Grønland ved kongelig anordning. Loven har på nuværende tidspunkt virkning for politiet,

anklagemyndigheden, herunder den militære anklagemyndighed, og Den Uafhængige Politiklagemyndighed, og den finder ikke anvendelse på den behandling af personoplysninger, som udføres for eller af Politiets Efterretningstjeneste (PET).

Den foreslåede bestemmelse i retsplejelovens § 400 c holder sig inden for rammerne af retshåndhævelsesloven og indebærer ikke en fravigelse af de principper og betingelser for behandling af personoplysninger, der følger af loven.

Retshåndhævelseslovens § 4 opregner en række grundlæggende principper for den dataansvarliges behandling af oplysninger, herunder om indsamling, ajourføring, opbevaring mv. Indsamlede oplysninger må ikke opbevares på en måde, der giver mulighed for at identificere den registrerede i et længere tidsrum end det, der er nødvendigt af hensyn til de formål, hvortil oplysningerne behandles, jf. § 4, stk. 6.

Endvidere skal politiet tilintetgøre materiale, som tilvejebringes ved overtagelse af tv-overvågning, og som viser sig ikke at have efterforskningsmæssig betydning.

Endvidere henvises til retsplejelovens § 398, der indebærer, at optagelser og anden gengivelse af tv-overvågning i den periode, hvor politiet har overtaget tv-overvågningen i et område efter stk. 1, som udgangspunkt skal tilintetgøres, hvis der ikke rejses sigtelse mod nogen for den lovovertrædelse, som dannede grundlag for overtagelsen af tv-overvågning.

Er materialet fortsat af efterforskningsmæssig betydning, kan tilintetgørelse undlades eller udsættes i et nærmere fastsat tidsrum. Politiet indbringer spørgsmålet herom for retten, der, inden der træffes afgørelse, skal give den beskikkede advokat lejlighed til at udtale sig. Indbringelse for retten og høring af den beskikkede advokat skal dog ikke ske, når materialet er tilvejebragt som led i efterforskningen af overtrædelser af kriminallovens §§ 23-35.

2.2.3. Digital forkyndelse og forenklet digital forkyndelse

Grønlands Landsret og Den Danske Dommerforening bemærker, at hvis forkyndelsesopgaven flyttes fra politiet til domstolene i Grønland, sådan som det skete i Danmark, da det blev teknisk muligt at foretage forenklet

digital forkyndelse, bør der tilsvarende flyttes ressourcer til domstolene for at løfte denne opgave. Derudover bemærker Grønlands Landsret og Den Danske Dommerforening, at hvis Grønlands Landsret pålægges en forkyndelsesopgave uden at få tilført ressourcer hertil, må ressourcerne tages fra retssagsbehandlingen, hvilket må antages at få en negativ indvirkning på landsrettens sagsbehandlingstider.

Som det fremgår af pkt. 2.11.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger, tilvejebringer lovforslaget det retlige grundlag for, at domstolene, politiet og anklagemyndigheden kan foretage digital forkyndelse og forenklet digital forkyndelse. Myndighederne vil først få mulighed for at anvende digital forkyndelse og forenklet digital forkyndelse i praksis, når de tekniske muligheder herfor er tilvejebragt. Det vil eventuelt kunne være på forskellige tidspunkter for de forskellige myndigheder og for henholdsvis digital forkyndelse og forenklet digital forkyndelse.

Det fremgår endvidere, at Grønlands domstole i øjeblikket ikke har de tekniske muligheder for at foretage digital forkyndelse eller forenklet digital forkyndelse, men at Domstolsstyrelsen forventer, at Grønlands domstole vil få mulighed for digital forkyndelse i løbet af den første del af aftaleperioden for fleråsaftale for domstolene 2024-2027. Med hensyn til forenklet digital forkyndelse vil der være behov for yderligere udvikling.

Hvis der på et senere tidspunkt flyttes opgaver fra en myndighed til en anden, vil det i den forbindelse blive overvejet, om og i hvilket omfang det giver anledning til en ny ressourcefordeling.

2.2.4 Politiets anvendelse af agenter som led i efterforskningen

Det Kriminalpræventive Råd anerkender behovet for, at lovgivningen i Grønland opdateres løbende. I forhold til anvendelsen af agenter henviser rådet til deres høringssvar til forslag til lov om ændring af retsplejeloven (Styrkelse af politiets muligheder for efterforskningen af kriminalitet på internettet), afgivet den 18. oktober 2019. Det Kriminalpræventive Råd har i høringssvaret af 18. oktober 2019 bemærket, at det er væsentligt at sikre den nødvendige balance mellem hensynet til kriminalitetsbekæmpelse på den ene side og hensynet til retssikkerheden på den anden side, hvorfor rådet opfordrer til høj grad af transparens, hvilket eventuelt ville kunne ske ved løbende evalueringer af ordningen

Justitsministeriet skal bemærke, at den foreslåede ordning i lovforslaget har til formål at styrke politiet i Grønlands muligheder for at efterforske lovovertrædelser, herunder narkotikakriminalitet, organiseret kriminalitet og kriminalitet på internettet, ved at anvende agenter. Det bemærkes i forlængelse heraf, at der i forhold til anvendelsesområdet for iværksættelse af agentvirksomhed er knyttet en række konkrete begrænsninger med henblik på at tilgodese afgørende retssikkerhedsmæssige hensyn. Det følger således bl.a. af den foreslåede retsplejelovs § 349 a, stk. 1, at agentvirksomhed kun må finde sted, hvis der foreligger begrundet mistanke om, at lovovertrædelsen er ved at blive begået eller forsøgt, og efterforskningsskridtet må antages at være af afgørende betydning for efterforskningen. Efter bestemmelsens stk. 2 må politiet endvidere ikke ved anvendelse af agentreglerne bevirke en forøgelse af omfanget eller grovheden af lovovertrædelsen.

Lovforslaget rammer således efter Justitsministeriets opfattelse den rette balance mellem bekæmpelse af kriminalitet på den ene side og hensynet til retssikkerheden og politiets integritet på den anden side. På den baggrund, og da lovforslaget tilgodeser væsentlige retssikkerhedshensyn, finder Justitsministeriet ikke grundlag for at udarbejde en evaluering af ordningen.

Retspolitisk Forening er kritisk i forhold til indførelsen af den i lovforslaget beskrevne ordning vedrørende anvendelse af agenter. Retspolitisk Forening bemærker, at det er nødvendigt, at der på samme vis som i dansk ret stilles et kriminalitetskrav, som indebærer en konkret afgrænsning i form af en strafferamme på eksempelvis 6 år. Retspolitisk Forening udtaler sig endvidere imod, at agenter altid opnår anonymitet. Hvis agenter aldrig skal stå frem, giver det anledning til stærk bekymring omkring den tiltaltes rettigheder, herunder dennes adgang til på lige fod med anklagemyndigheden at få adgang til at afhøre vidner mv. Retspolitisk Forening bemærker videre, at indførelsen af agentvirksomhed bør foretages med en overordnet forsigtighed, og at der i øvrigt stilles krav om indhentelse af kendelse herfor, så snart muligheden foreligger, således at der sker en vis form for domstolskontrol med politiets anvendelse heraf.

Som det fremgår af pkt. 2.12.3.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger og i bemærkningerne til lovforslagets § 349 a, stk. 1, nr. 3, er det en betingelse for politiets udøvelse af agentvirksomhed, at der skal være tale om en særlig grov lovovertrædelse. Ved en "særlig grov" lovovertrædelse

forstås efter grønlandsk ret som hovedregel en lovovertrædelse, hvor der konkret må forventes idømt ubetinget anstaltsanbringelse af en ikke ubetydelig varighed.

Justitsministeriet bemærker, at den grønlandske kriminallov adskiller sig fra den danske straffelov ved, at der til de enkelte lovovertrædelser hverken er knyttet sanktionstype (f.eks. bøde, anstalt mv.) eller strafferammer. Den grønlandske kriminalret er hovedsagelig baseret på et foranstaltningssystem.

Som det fremgår af pkt. 2.12.9.1. i lovforslagets almindelige bemærkninger indebærer de foreslåede regler hverken nogen begrænsning i tiltaltes adgang til at få kendskab til indholdet af de vidneforklaringer, som afgives i sagen, eller forsvarerens ret til at overvære vidnets forklaring samt stille spørgsmål til vidnet. Tiltalte vil endvidere få oplyst det alias, som tiltalte i forvejen kender polititjenestemanden eller den ansatte i politiet under.

De foreslåede regler er efter Justitsministeriets opfattelse udtryk for en afbalanceret afvejning mellem hensynet til agentens sikkerhed og politiets efterforskning overfor hensynet til tiltaltes og dennes forsvars rettigheder.

*Som det fremgår af pkt. 2.12.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger foreslås det, at politiet som hovedregel kun kan iværksætte agentvirksomhed efter rettens beslutning, der skal begrundes. Idet politiet kan have behov for at handle hurtigt, foreslås en *periculum in mora*-regel, hvorefter agentvirksomhed kan iværksættes uden forudgående beslutning fra retten, såfremt formålet ville forspildes, hvis rettens beslutning skulle afventes. I så fald skal politiet snarest muligt og senest inden 24 timer efter, at foranstaltningen iværksættes, forelægge spørgsmålet for retten.*

Justitsministeriet bemærker, at formålet med domsolskontrollen dels er at vurdere, om betingelserne for aktionens iværksættelse er eller har været opfyldt, dels at kontrollere, om grænsen mellem tilladelig og forbudt agentvirksomhed (den såkaldte øvre grænse eller provokationsforbuddet) er eller vil blive overskredet.

3. Lovforslaget i forhold til lovudkastet

I forhold til de udkast til lovforslag, der har været i offentlig høring, indeholder det fremsatte lovforslag følgende indholdsmæssige ændringer:

- Der er blevet indsat et nyt § 50, stk. 4, 2. pkt. (lovforslagets § 1, nr. 1), hvorefter den obligatoriske inhabilitetsregel i retsplejelovens § 50, stk. 4, 1. pkt., ikke finder anvendelse, hvis undtagelsen af materialet fra forsvarerens og sigtedes aktindsigt er ophørt før hovedforhandlingen. Ændringen er blevet indsat på Justitsministeriets initiativ.
- Ændringen af forvaltningslovens § 18, stk. 2, er af lovtekniske grunde blevet udskilt af lovforslaget. Ændringen vil i stedet blive gennemført ved kongelig anordning.

Herudover er der foretaget ændringer af sproglig, redaktionel og lovteknisk karakter, herunder konsekvensændringer der er en følge af, at lovforslaget oprindeligt har været sendt i høring som to separate lovforslag.